

Nr 3 2012

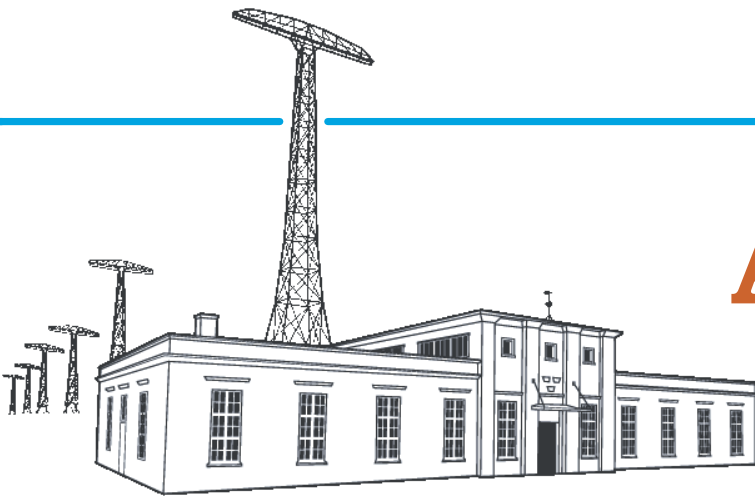
Medlemsblad för

Alexander

Grimeton

Veteranradios

Vänner

Alternatorn

Blixt och donner på höstmötet!

På höstmötet, onsdag 3 oktober, ska Arne Sikö och Torbjörn Jansson ge en exklusiv föreställning bara för Alexanders medlemmar. Vad som ska hända är väl något oklart när detta skrivs. Kanske får vi se detta experiment som visades på Alexandersdagen, Med en Tesla-spole skapar Arne en ljusbåge på 200.000 volt mellan elektroderna.

www.alexander.n.se

Hej alla vänner i Alexander

Nu är hösten här konstaterade jag för ett år sedan, när det var dags att skriva den här spalten. I år känns det som om vi haft höst nästan hela sommaren.

Alternatorn nummer tre innehåller som vanligt en kallelse till Alexanders höstmöte som i år äger rum onsdag 3 oktober. Olika omständigheter har gjort att höstmötet kommer lite senare än vanligt. I år har alla chansen att uppleva Arne Sikös experiment som han med hjälp av fru Charlotte utfört bland annat på Alexandersondagarna. Men eftersom många av oss har andra uppgifter på Alexandersondagarna än att titta på experimenten i Alex labb ger nu Arne med hjälp av sin parhäst Torbjörn Jansson en exklusiv föreställning, bara för Alexanders medlemmar. (Det var Torbjörn som berättade om Älvsnabbens jordenruntresa på 2011 års årsmöte. Han och Arne har experimenterat en del tillsammans).

Alexandersondagen samlade 300 personer. Det var hundra fler än förra året. Det häftiga regnet på förmiddagen skrämde alltså inte iväg besökarna, men så blev ju vädret bättre allt eftersom. Möjligen blev poängpromenadslösarna bortskrämda eftersom bara 33 personer lämnade in svaren på frågorna.

Tidningen Land har uppmanat sina läsare att rösta fram sju favoriter eller underverk i vart och ett av Sveriges 25 landskap. I Halland kan vi glädjas åt att vår radiostation, Världsarvet Grimeton, röstades in på den listan. Det tackar vi för. Och visst är det väl något av ett underverk att den här gamla maskinen, Alexandersonalternatorn, villigt mullrar igång så fort vi trycker på knapparna, drar i spakarna och vrider på alla rattar. Åtminstone för det mesta.

Intresset för våra intensivkurser fick inte det intresse som vi hade hoppats på men gav oss ändå nyttiga lärdomar inför framtiden. Ola Hernvall sammanfattar på sidan 6

John Strandberg

Sverige har nu fått sitt femtonde världsarv, sedan Hälsingegårdar har blivit världsarv. Det beslutade Unesco, FN:s organ för bland annat världsarven, på sitt möte i St Petersburg den 1 juli. Världsarvet utgörs av sju gårdar från 1800-talet.

Webb-designer sökes!

Alexanders hemsida har utseendemässigt varit oförändrad sedan 2003, och har sedan länge passerat bäst-före-datum. Vi vill gärna ha en fräsch, attraktiv, lättnavigerad och snabb hemsida för våra läsare. Har du lust att på ideell basis designa Alexanders nya hemsida, så kontakta gärna nuvarande webmaster via mail på webmaster@alexander.n.se

Alternatorn

Alexander GVV

- Grimeton Veteranradios Vänner

Radiostationen 72

SE – 43298 Grimeton

E-post: info@alexander.n.se

Hemsida: www.alexander.n.se

Redaktör: John Strandberg

Tel 0705 857381

E-post: john.strandberg@swipnet.se

I redaktionen: Ulf Larsson

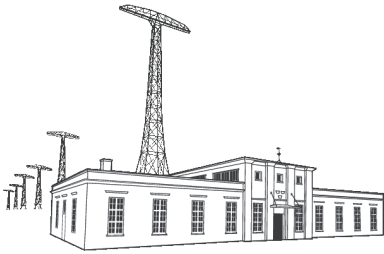
Ansvarig utgivare Jan Steinbach

Teknisk produktion: Benny Johansson

Tryckt hos Tryckshopen, Varberg, 2012

Årgång 7 (Nr 27 från starten 2006)

Gruppbokning på Världsarvet Grimeton 0340 674190, e-post info@grimeton.org, hemsida: www.grimeton.org

Kallelse till Höstmöte

Grimeton 2012-09-04

Medlemmarna i ALEXANDER-GVV kallas härmed till ordinarie höstmöte onsdagen den 3 oktober 2012 kl. 19.00 i Sändarsalen i Grimeton.

Kvällen inleds med sedvanliga höstmötesförhandlingar, se förslag till dagordning nedan.

Därefter förflyttar vi oss till Visningshallen för fortsatt samvaro till kaffe, fralla, kaka och föredrag..

Kvällen föredrag: Blixt och dunder för medlemmarna

Arne Sikö tillsammans med fru Charlotte har under flera Alexandersondagar och även vid andra tillfällen roat gammal som ung med diverse experiment. På grund av arbetsuppgifter på Alexandersondagen har många ingen möjlighet att se paret Sikös experiment. Nu ges ett exklusivt tillfälle, bara för medlemmarna, då Arne tillsammans med Torbjörn Jansson experimenterar på temat "blixt och dunder".

[Dessutom om vädret så medger: Arne Sikö guidar oss på stjärnhimlen.](#)

Välkomna!

Styrelsen för ALEXANDER-GVV

Förslag till dagordning vid Höstmötet

1. Mötets öppnande
2. Godkännande av dagordning
3. Val av justeringsmän för höstmötesprotokollet
4. Information om Alexanders verksamhet hittills under året
5. Beslut om medlemsavgift för år 2013 (Styrelsens förslag: Oförändrad medlemsavgift)
6. Information om Alexanders aktiviteter i höst, trivselkvällar, kurser mm
7. Övriga frågor
8. Mötets avslutning

ALEXANDER
Grimeton Veteranradios Vänner
Radiostationen, 72
43298 Grimeton

Org.nr. 849600-7389
Pg: 171 54 33-7

E-post: info@alexander.n.se

Drygt 300 på Alexandersondagen

Drygt 300 personer besökte Alexandersondagen, söndag den 1 juli. De besökande kunde som vanligt ta del av ett varierande utbud av aktiviteter, allt från aktuella föredrag till åktur med häst och vagn.

Huvudnumret var förstås start av den gamla Alexandersonalternatorn med utsändning av ett meddelanden som denna gång uppmärksammade hundraårsminnet av Titanics förlisning och vad olyckan kom att innebära för radiotrafiken till sjöss.

250 rapporter

Cirka 250 rapportörer hörde av sig främst från europeiska länder och flest från Tyskland (97). Tre rapporter kom från USA, och tre från Ryssland (Moskva). Vår telegrafist Lars Kålland betecknar resultatet som bra men det överträffar inte sändningen från förra årets Alexandersondag (266 rapporter – det vanliga är runt 220).

-97 rapporter från Tyskland. Som alltid nästan en tredjedel. Tyskarna är duktiga på att rapportera och man märker ett stort intresse för Grimetonsändningarna, skriver Kålland i en kommentar till sändningen.

Tvåa kom Sverige med 24, trea Nederländerna (21) och England med 16. Många goda omdömen om sändningarna framförs i rapporterna.

-Alla som på något sätt möjliggör sändningarna får ta åt sig. Man tackar ofta "the SAQ Team", vilket inkluderar ALLA, skriver Kålland och fortsätter,

-Många har väl upptäckt så mycket det finns att titta på och lyssna till på "YouTube". Går man in på "Google" och skriver "Grimeton Radio YouTube" finns det massor. Visserligen mycket "tutilitut" men också annat kul och fina bilder på stationen.

Katarina Gunnarsson Strandberg försökte kränga motstånd i loppisen.

Mera Titanic

Professor Karl-Gustav Strid talade på förmiddagen om "Fessenden, Alexanderson och högfrekvensalternatorn" och på eftermiddagen om "Titanic och den trådlösa telegrafen" apropå den aktuella utställningen "Räddning - Trådlöst sedan Titanic" som pågår på Världsarvet till december.

Poängpromenaden

Rätt rad på poängpromenaden: 112 X21 2XX1. Ingen hade tio rätt men två nior noterades: Roger och Kristina Helin, Borås. Tre vinnare med åtta rätt fick också pris: Carina Nilsson, Hässleholm, Lovisa Svensson, Kinna och Mariann Björknert, Gemla. Pris går också till Hans Gustafsson, Varberg, som hade gissat exakt rätt på skilje frågan: Boken innehöll 144 blad.

I stället för 75 kr kunde man betala 100 kr och gå in både denna dag och på sommarens kvällsvisningar, med mera. Bröderna Roland (Charlie) och Jan-Inge (Chiko) Börjesson satt i entrén.

Efter en regnskur på förmiddagen sken solen över Alexandersondagen och inbjöd till rast och vila vid borden.

I Alex labb kunde stora och små barn experimentera.

Hästen Rollette gjorde ett gott arbete och bjöd på åktur kring radiobyggnaden och tornen.

Presenttips!!

Som medlem i föreningen Alexander kan du få köpa en utbildnings-DVD, som visar en teknisk dokumentär om radiostationen. Det är en dubbel DVD med totalt 2 tim 42 min speltid. På skiva 1 visas en översikt över stationen och alla handgreppen som behövs för att köra den. På skiva 2 beskrivs i detalj den tekniska funktionen bl.a. med hjälp av avancerad datorgrafik. DVD:n kostar **250 kr inkl. porto**. Du beställer den enklast genom att sätta in 250 kr på föreningens plusgiro **171 54 33-7**. Var noga med att ange Din adress på inbetalningen! Räkna med 1-2 veckors leveranstid.

Tre kurser – tre varianter

Under vårvintern arrangerade Alexander en grundkurs i hur den gamla långvågs-sändaren fungerar. Detta var den tredje grundkursen i Alexanders regi, och vi hade åtta deltagare.

Kursen genomfördes på samma sätt som de båda tidigare kurserna, nämligen att vi träffades ett par timmar varannan vecka, repeterade vad vi behandlade förra kurstillfället, gick igenom ett avsnitt om sändaren, endera muntligt eller med hjälp av den utmärkta instruktionsvideon, och sedan gick vi ut i stationen och studerade på plats. Vid tre av kurstillfällena hade vi speciellt fokus på sändarens startförlopp och avslutade kurskvällen med en sändarstart.

Varje kursdeltagare har naturligtvis sitt eget mål med deltagandet, men kursen syftar till att ge tillräcklig grundkunskap för att kunna delta i körningen av sändaren. Flertalet kursdeltagare har varit med och kört SAQ vid föreningens kvällsvisningar på tisdagarna under den gångna sommaren. Detta blev den första kursen som även hade kvinnliga deltagare.

Intensivkurs

När vi bjöd in till kursen i vintras kom förfrågningar om Alexander kan anordna en "intensivkurs" för att ge möjlighet för medlemmar som bor långt bort från Grimeton att få fördjupa sig i hur den gamla sändaren fungerar. Vi undersökte saken och fann att med ganska ringa inskränkningar i ambitionsnivån skulle vi kunna genomföra en grundkurs på två dagar. Upplägget skulle bli att cirka tio timmar ägnades åt konstruktion och funktion, medan fyra timmar ägnades åt handhavande och start- och stopp-förlopp. Om vi arrangerade kursen en måndag-tisdag under sommarperioden så blev körningen på kvällsvisningen en del av utbildningen. Repetitionerna måste vi lägga åt sidan,

men detta kunde vi till en del kompensera genom att vår instruktionsvideo ingick i kursmaterialet. Därmed kunde vi bjuda in till sommar-grundkurser, en i mitten av juli och en i början av augusti.

Responserna blev emellertid ganska svala. När det var dags för första kursen hade vi endast tre deltagare anmälda. Vi ansåg det ändå värdefullt att prova att genomföra en kurs på kort tid för att få erfarenheter, så vi beslöt att genomföra kursen. Eftersom det är ganska tungt både för kursledare och deltagare att en och samma person håller på i 14 timmar, så delades kursledarbördan på två personer, Arne Sikö och Ola Hernvall.

Andra sommarkursen

När det var dags för den andra sommarkursen var intresset lika svalt, endast tre anmälda deltagare. Nu hade vi perspektiv på hur mycket arbete det innebär att genomföra en tvådagarskurs, så vi beslöt att ställa in kursen. Samtidigt föddes idén om en kortvariant. Varför inte prova med en endagskurs med reducerad ambitionsnivå. E-post-kontakt togs med de anmälda deltagarna om detta upplägg, och responserna var positiv, så det blev en tredje kursvariant.

Vi genomförde kursen en tisdag, återigen för att kvällsvisningen skulle bli en del av kursen. Nu var det tal om hårda kapingar i kursprogrammet, men lyckligtvis hade de tre deltagarna tämligen likartade förväntningar på kursen, så vi tonade ner handhavandedelen kraftigt. Dessutom hade deltagarna goda förkunskaper så vi kunde hoppa över en del elementära detaljer, och därmed kunde vi i stort gå igenom konstruktion och funktion på ungefär samma nivå som en vanlig grundkurs, om än i ett ganska högt tempo. Nu provade vi med endast en kursledare under hela dagen, och både deltagare och kursledare uthärdade (men det är gränsfall).

Lärdomar

Vilka är då lärdomarna från årets grundkurser? Vid vårvinterkursen var känslan att två timmar per kurskväll är i minsta laget, en halvtimme ytterligare skulle ge plats för en bättre repetition av tidigare avsnitt. Åtta kursdeltagare är nog en bra övre gräns, vid många deltagare blir det svårare att se och höra när vi går runt i stationen och studerar olika komponenter.

På intensivkursen misstänker vi att deltagarnas behållning av handhavande – start

– stopp blir lidande av för få repetitionsmöjligheter, vilket behöver kompenseras med extra engagemang med startinstruktion och instruktionsvideo, om man vill vara med och köra i framtiden. Endagskurs fungerar, om man fokuserar på endera konstruktion/funktion eller handhavande. Slutligen: Undvik att lära ut hur hastighetsregleringen fungerar när man nyss ätit lunch.

Ola Hernvall

Kursledarna Ola Hernvall, t v och Arne Sikö t h med eleverna Thomas Bergqvist, Stockholm och Olle Corfitzson, Båstad från första sommarkursen.

Radiostationen - ett underverk

Tidningen Land har bett sina läsare att rösta fram sju favoriter, eller underverk i vart och ett av Sveriges 25 landskap. För Hallands del kom vår radiostation, Världsarvet Grimeton eller Varbergs radiostation, som den officiellt heter, med på den listan. Det var det enda underverket på listan som var placerat i Varberg. Övriga halländska underverk finns i Kungsbacka (Nidingens fyrplats och Fjärås bräcka), Falkenberg (Tullbron), Halmstad (Skallens labyrint i Haverdal och gånggriften i Snöstorp) och Laholm (Lagaoset).

Nio av Sveriges numera 15 världsarv finns med på underverkslistorna i respektive landskap: Örlogsstaden Karlskrona (Blekinge), Hällristningarna i Tanum (Bohuslän), Kopparberget i Falun (ingår i Falun med Kopparbergslagen, Dalarna), Visby ringmur (ingår i Hansestaden Visby, Gotland), Akka, fjällmassivet i Stora sjöfallets nationalpark (ingår i Lapponia, Lappland), Gammelstads kyrkby (Lappland), Birka (Uppland), Engelsbergs bruk (Västmanland) och Högakustenbron (ingår i Höga kusten, Ångermanland).

Digitalisering av elschema för alexandersalternatorn

På Radiostationen i Grimeton finns ett stort elschema, cirka fem meter långt, för beskrivning av Alternatorns funktioner. För att underlätta vid undervisning av Alternatorns arbetssätt samt vid felsökning har detta schema tidigare, av Gunnar Fjellmar, brutits ner i delfunktioner, vilket resulterade i cirka 45 handritade A4-sidor.

Föreningen Alexander, som sköter undervisning samt förekommande felsökning på Alternatorn, har sedan länge haft en önskan om att kunna renrita det handritade underlaget med hjälp av ett CAD-program. Vi skulle då få ett mer lättläst schema och med de kompletterande hänvisningar som ett sådant program möjliggör.

En framkomlig väg, för att genomföra projektet, var att anställa en praktikant. För att kunna göra detta sökte vi ekonomiskt bidrag från Länsstyrelsen. Länsstyrelsen beviljade ett bidrag på 20.000 kronor. Dessutom skrev man bland annat i sitt beslut: *"Länsstyrelsen vill härmed uttrycka sin uppskattning över Ert engagemang att vårda detta viktiga kulturminne"*.

Vi är naturligtvis tacksamma över det beviljade bidraget och också över de uppskattande orden. Det är många som kan ta åt sig av detta, ingen nämnd och ingen glömd.

Alltnog, vi har anställt Anton Karlsson för jobbet. Anton är bosatt i Grimeton och har tidigare varit med på några av de kurser vi har kört rörande Alternatorn.

Vi har också införskaffat programmet EasyCad32 och Anton har börjat arbetet, som skall vara avslutat senast 31 oktober i år.

Jan Steinbach

CAD: datorstödd konstruktion, (computer aided design), användning av dator i konstruktions- och ritarbete. Härvid utnyttjas speciella datorbaserade system, s k CAD-system (NE)

Alexanders ordförande Jan Steinbach och Anton Karlsson diskuterar CAD-ritningen.